

Wytyczne dotyczące wymogów, jakie powinny spełniać prace licencjackie na kierunku Zdrowie Publiczne oraz prace magisterskie studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu kierunków: Pielęgniarstwo, Położnictwo, Zdrowie Publiczne, Fizjoterapia.

Opracowanie:

Prof. dr hab. med. Tomasz Opala

Prof. dr hab. Michał Musielak

Prof. UM dr hab. med. Maciej Wilczak

Dr med. Paweł Rzymiski

Dr n. hum. Stanisław Antczak

Wersja aktualizowana z dn. 29.10.2008 r.

1. Zasady ogólne

Prace licencjackie i prace magisterskie realizowane w ramach Wydziału Nauk o Zdrowiu Akademii Medycznej w Poznaniu należą do szeroko rozumianych prac w naukach biomedycznych oraz humanistycznych i społecznych. Wobec tych prac zastosowanie mają międzynarodowe wytyczne i konwencje oraz zwyczaje i standardy przyjęte w tych dziedzinach nauki.

2. Budowa i konstrukcja pracy

2.1 Objętość pracy

Nie ma określonych wymogów dotyczących objętości prac. Zaleca się jednak, aby praca licencjacka w naukach biomedycznych zawierała co najmniej 25 stron, zaś praca magisterska 40 stron, z kolei w naukach humanistycznych i społecznych praca licencjacka winna liczyć co najmniej 30 stron, zaś praca magisterska 60 stron; należy wliczyć w objętość stronę tytułową, spis treści, piśmiennictwo i streszczenie w języku polskim i angielskim.

2.2 Struktura pracy

Praca licencjacka z zakresu nauk biomedycznych powinna być pracą kazuistyczną¹, także prace licencjackie z zakresu nauk humanistycznych i społeczno-ekonomicznych powinny być oparte na analizie przypadku bądź zagadnienia, choć dopuszcza się przygotowanie pracy badawczej. Praca magisterska powinna być pracą badawczą, opartą na źródłach typu archiwalnego (dokumenty, prasa itp.) lub pracą empiryczną opartą na źródłach wywołanych (np. ankieta) lub na wynikach przeprowadzanych przez studenta badań klinicznych.

A/ Prace w zakresie nauk biomedycznych

Budowa pracy poglądowej (licencjacka i ew. magisterska) nie jest sformalizowana. Podział na rozdziały i podrozdziały zależy w całości od sposobu ujęcia tematu. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na to, aby zawartość rozdziałów odpowiadała tytułowi pracy. Zaleca się, aby ponad ³A objętości pracy związana była bezpośrednio z tematem. Praca powinna składać się przynajmniej z następujących elementów: strona tytułowa, ew. podziękowania, ew. wykaz skrótów, spis treści, rozdziały według własnego opracowania, Piśmiennictwo, Streszczenie i Słowa Kluczowe. Piśmiennictwo powinno być zestawione wg zasad podanych w dalszej części zaleceń. Streszczenie powinno zajmować 1 stronę standardową, powinno być tłumaczone na język angielski i zawierać główne zagadnienia pracy (tłumaczenie na język angielski w pracy licencjackiej wskazane, w magisterskiej obowiązkowe). Słowa kluczowe w liczbie 3-6 powinny w miarę możliwości odpowiadać terminom MeSH (Medical Subject Headings (MeSH) - język haseł przedmiotowych z zakresu medycyny i nauk pokrewnych tworzony jest w formie kontrolowanego słownika). Hasła te oraz szczegółowe informacje znaleźć można pod adresem <http://www.mesh.pl>

Budowa pracy badawczej (praca magisterska i ew. licencjacka) powinna odpowiadać konwencji Vancouver i przyjętym zwyczajom. Praca powinna składać się z następujących elementów w kolejności: strona tytułowa, ew. podziękowania, ew. wykaz skrótów, spis treści, rozdziały: Wstęp, Materiał i Metoda, Cel Pracy, Wyniki, Dyskusja, Wnioski, Piśmiennictwo, Streszczenie i Słowa Kluczowe. Rozdziały: Wstęp oraz Materiał i Metoda powinny zajmować około 1/3 objętości pracy. Powinny zawierać przesłanki skłaniające do podjęcia tego tematu, jasno określony cel pracy, podanie materiału oraz metod badawczych z dokładnym opisem, aby badania i wyniki takie można było powtórzyć i zweryfikować. Rozdział Wyniki powinien zajmować kolejne około 1/3 objętości pracy i zawierać wyniki w postaci tekstu, tabel, wykresów, fotografii itd. Zaleca się podanie wyników przynajmniej w postaci statystyki opisowej. Rozdział Dyskusja, Wnioski, Piśmiennictwo powinien zajmować kolejne około 1/3 objętości pracy. Dyskusja powinna zawierać omówienie własnych wyników, z ewentualnym wyjaśnieniem zjawisk i hipotez im towarzyszących oraz zawierać porównanie własnych wyników z danymi z piśmiennictwa. Wnioski powinny być sformułowane w postaci 3-5 punktów najistotniejszych dla tematu pracy.

¹Zasady pisania prac kazuistycznych, patrz: „Zasady przygotowania i obrony pracy licencjackiej na kierunku Pielęgniarstwo, Położnictwo, Fizjoterapia i Ratownictwo Medyczne Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu”.

Piśmiennictwo powinno być zestawione wg zasad podanych w dalszej części zaleceń. Streszczenie powinno zajmować 1 stronę standardową i zawierać części: cel, materiał i metoda, wyniki, wnioski. Słowa kluczowe w liczbie 3-6 powinny w miarę możliwości odpowiadać terminom MeSH.

a. Redakcja pracy

Praca powinna być napisana czcionką o rozmiarze 12-14, z odstępem pomiędzy wierszami od 1,5 do 2, tak aby na stronie mieściło się około 2000 znaków drukarskich, co stanowi tzw. standardową stronę A4. Marginesy z prawej strony, od góry i dołu powinny mieć po 2,5cm, od strony lewej można uwzględnić dodatkowe miejsce na oprawienie pracy (szerokość marginesu 2,5-3,5cm)

Wszystkie tabele powinny być opatrzone nagłówkami z kolejnym numerem tabeli (cyfry rzymskie lub arabskie) i tytułem. Ryciny (wykresy, fotografie, reprodukcje) powinny posiadać podpis pod obiektem, opatrzone kolejnym numerem (cyfry arabskie) oraz tytułem. W przypadku zaczerpnięcia ryciny lub tabeli należy wskazać w tytule źródło pochodzenia.

W pracy należy wyjaśnić wszystkie zastosowane skróty, przynajmniej przy pierwszym ich użyciu w tekście. Możliwe jest również sporządzenie listy wszystkich zastosowanych skrótów i wtedy umieścić ją należy przed spisem treści.

b. Piśmiennictwo

Sposób umieszczenia piśmiennictwa oraz zasady jego cytowania określają zasady tzw konwencji z Vancouver opracowane przez Międzynarodowy Komitet Redaktorów Periodyków Medycznych (ICMJE -International Committee of Medical Journal Editors, szczegóły na stronach Biblioteki Głównej AM w Poznaniu: www.bg.am.poznan.pl). Spis piśmiennictwa umieszczamy na końcu pracy i układamy alfabetycznie albo zgodnie z kolejnością pojawiania się po raz pierwszy w tekście. W tekście prace cytujemy po kropce zdania w nawiasach [] lub jako indeks górny. W przypadku powoływania się na autorów pracy cytowanie umieszczamy bezpośrednio po nazwisku autora danej pracy (np.: „Według Klimka i wsp [23] badanie to stanowi.....”). Publikacje w spisie piśmiennictwa powinny być podane zgodnie z następującą konwencją:

- Prace z czasopism naukowych powinny zawierać nazwiska i inicjały wszystkich autorów, tytuł pracy, skrót nazwy pisma (wg Index Medicus lub przy braku pełna nazwa), rok wydania, wolumen oraz pierwszą i ostatnią stronę.

Przykład:

Obrzut B, Obrzut M, Naróg M, Skręt A, Magoń T. Diagnostyka i leczenie zakrzepicy żył głębokich u ciężarnych. *Gin Prakt* 2005; 84, 3: 16-21.

- Rozdziały w książkach i monografie powinny być cytowane w następujący sposób: nazwiska i inicjały autorów, tytuł rozdziału, tytuł książki, nazwiska i inicjał redaktora książki, wolumen, nazwa wydawcy, miejsce wydania, rok, pierwsza strona:

Przykład:

Więznowski J, Rzymski P. Fizjologia i patologia seksualna kobiet. Rozdz w: *Ginekologia podręcznik dla pielęgniarek, położnych i fizjoterapeutów*. Red: Opala T, PZWL Warszawa 2003, 189-201.

- Strony internetowe cytujemy: nazwa strony (materiału źródłowego), adres URL i data wejścia na stronę.

Przykład:

Kasztelowicz P: HON Code of Conduct (HONcode) for medical and health Web sites <http://www.hon.ch/HONcode/Polish>, data wejścia 18.08.2004

W pracy powinny być wykorzystane publikacje nie starsze niż 10 lat, chyba że wobec braku aktualnych doniesień konieczne jest wykorzystanie starszych źródeł (publikacji lub klasycznych monografii). Zaleca się, aby praca licencjacka zawierała co najmniej 15 pozycji piśmiennictwa a praca magisterska co najmniej 20 pozycji piśmiennictwa.

B/ Prace w zakresie nauk humanistycznych i społecznych

Struktura pracy licencjackiej i pracy magisterskiej oparta jest w ogólnym zarysie na zasadach przyjętych dla pracy badawczej opartej na źródłach.

Struktura pracy badawczej różni się w zależności od charakteru źródeł, które były podstawą przygotowania pracy. Praca badawcza może być przygotowana w oparciu o źródła archiwalne (dokumenty, prasa, pamiętniki, dawne piśmiennictwo) bądź o tzw. źródła wywołane przez autora pracy, tj. wyniki ankiet bądź wyniki przeprowadzonych przez autora pracy eksperymentów (praca empiryczna).

Struktura pracy badawczej opartej na źródłach archiwalnych Praca badawcza oparta na źródłach archiwalnych winna składać się z następujących elementów:

- strony tytułowej (wzór w załączniku),
- spisu treści (może być zamieszczony na końcu pracy, aczkolwiek w przypadku prac dyplomowych zaleca się umieszczenie spisu treści po stronie tytułowej),

wstępu (ok. 3 stron) zawierającego definicję tematu pracy, omówienie celu pracy oraz jej zakresu terytorialnego i chronologicznego, wskazanie pytań badawczych, na które winien odpowiedzieć autor, krótką charakterystykę aktualnego stanu badań omówienie bazy źródłowej stanowiącej podstawę opracowania tematu, wskazanie metod badawczych zastosowanych przy interpretacji materiałów źródłowych oraz skrótowne omówienie konstrukcji pracy,

- kolejnych rozdziałów (oznaczonych cyframi rzymskimi), które mogą być podzielone na podrozdziały (oznaczone cyframi arabskimi), a te z kolei na paragrafy (oznaczone literami), w których przedstawiony jest tekst merytoryczny, odpowiadający na pytanie zawarte w tytule pracy i zawierający wywody badanych zagadnień w oparciu o wyniki badań zebrane na podstawie analizy źródeł i opracowań naukowych; integralną część tekstu mogą stanowić ilustracje, mapy, tabele, każdorazowo opatrzone pełnym opisem bibliograficznym, wskazującym na źródło ich pozyskania,
- zakończenia (do 3 stron) zawierającego odpowiedzi na pytania postawione we wstępie i wyciągnięte wnioski adekwatne do wyników badań przeprowadzonych przez autora,
- streszczenia (abstraktu) zawierającego słowa kluczowe i syntetycznie ujęte: cel i treść pracy, o objętości ok. 1 strony (100-200 słów),
- w uzasadnionych merytorycznie przypadkach - załączników (aneksów), mających charakter dokumentacji naukowej (np. kopie dokumentów, mapy, ilustracje, tabele z danymi statystycznymi częściowo wykorzystanymi w pracy, w każdym przypadku opatrzone pełnym opisem bibliograficznym),
- bibliografii, z podziałem na źródła (i ewentualnie ich kategorie) oraz opracowania (i ewentualnie ich kategorie)
- spisu rycin,
- spisu wykresów,
- spisu tabel,
- spisu map.

Struktura pracy badawczej o charakterze empirycznym

Praca badawcza o charakterze empirycznym powinna składać się z następujących elementów:

- strony tytułowej,
- spisu treści,
- wprowadzenia (określanego niekiedy mianem części teoretycznej), ujętego w formie uzasadnionych merytorycznie rozdziałów zawierających następujące zagadnienia: omówienie wcześniejszych badań nad problemem podjętym przez autora pracy, wskazanie kontekstu teoretycznego i metodologicznego badań, hipotezy badawcze,
- opisu metody (określanego mianem - części metodologicznej), zawierającego charakterystykę: osób badanych, wykorzystanych narzędzi badawczych - standardowych (np. testów) i niestandardowych (własnych kwestionariuszy ankiet), procedury badawczej zastosowanej przez autora pracy,
- wyników wraz z dyskusją (część omawiająca i interpretująca badania własne),
- wniosków,
- streszczenia (abstraktu) zawierającego słowa kluczowe i syntetycznie ujęte: cel i treść pracy, o objętości ok. 1 strony (100-200 słów),
- piśmiennictwa,
- spis tabel i rycin,
- aneksów (np. kwestionariusza ankiety).

a.Redakcja pracy

Zgodna z zasadami przyjętymi w wytycznych dla prac z nauk biomedycznych

Przypisy

Przypisy, służą udokumentowaniu tez zawartych w pracy. Wyróżnia się następujące rodzaje przypisów: 1/ przypis źródłowy zwykły informuje o pochodzeniu faktów lub poglądów przedstawionych przez autora tekstu 2/ przypis źródłowy rozszerzony zawiera dodatkowo cytaty i/lub ich szersze omówienie, 3/ przypis polemiczny, w którym autor podejmuje polemikę z innymi autorami określonych poglądów 4/ przypis dygresyjny, dotyczy faktów bądź poglądów mających mniejszy związek z tematem pracy 5/ przypis odsyłający informuje o innych autorach piszących szerzej o danej kwestii.

Można stosować przypisy dolne (u dołu strony), lub końcowe (na końcu rozdziału lub pracy). Numeracja przypisów może być ciągła dla całej pracy lub odrębna dla każdego rozdziału. O technice stosowania przypisów decyduje promotor. Sposób redagowania przypisów z wykorzystaniem:

źródeł archiwalnych: np. *Pismo W. Seydy do C. Ratajskiego z d. 10 lipca 1925, Archiwum Państwowe w Poznaniu (cyt. APP), Akta m. Poznania sygn. 2507/248*, (przypis zawiera kolejno: tytuł cytowanego